

مداخله نظامی شوروی در افغانستان و عکس العمل جهانی

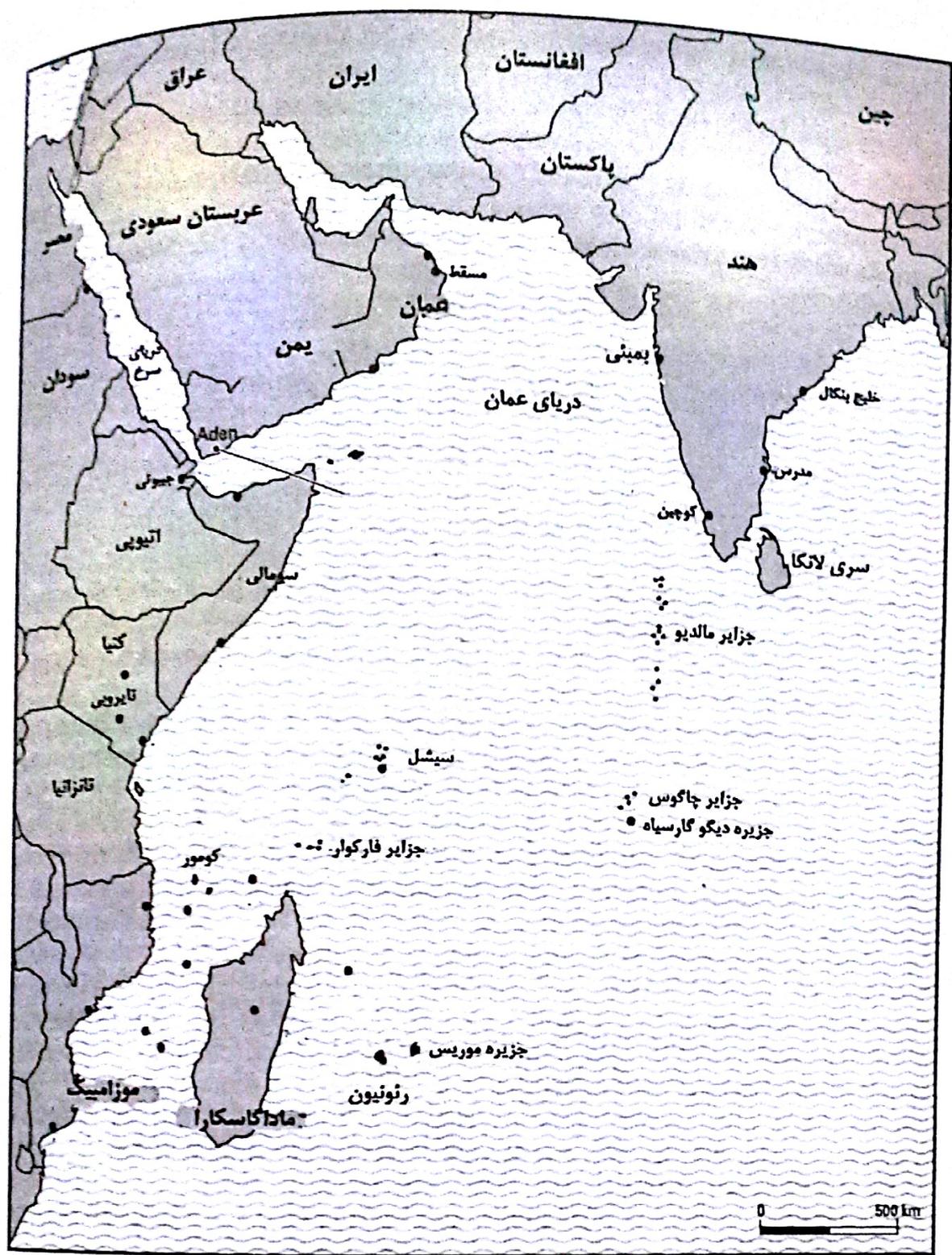
حمله نظامی شوروی در دسامبر ۱۹۷۹ به افغانستان، نتایج بسیار ناگواری بر صلح جهانی داشت. افغانستان یکی از سرزمین‌های کهن خاورمیانه، در حکم کشور حائل بین روسیه و هند مورد توجه قرار گرفته بود. در سال ۱۹۷۸ کودتای نظامی به رهبری نورمحمد ترکی وابسته به جناح تندروی حزب کمونیست افغانستان، خاندان سلطنتی افغانستان را از کار برکنار و دولت طرفدار شوروی را بر مسند قدرت نشاند. شوروی فکر کرد که نورمحمد ترکی قادر به جلوگیری از گسترش و انهدام چریک‌های ضد انقلاب نیست و به همین دلیل در سپتامبر ۱۹۷۹ توسط طرفداران حفیظ‌الله امین دبیر کل حزب کمونیست افغانستان به قتل رسید. بعد از قتل ترکی بلوا و آشوب سرتاسر افغانستان را فرا گرفت و آتش جنگ‌های داخلی شعله‌ور شد. مسکو تصمیم گرفت در بیست و هفتم دسامبر ۱۹۷۹ با ده‌ها هزار سرباز وارد افغانستان شده و تسلیحات قابل توجهی در اختیار دولت جدید به رهبری ببرک کارمل بگذارد. هدف اصلی مسکو نجات دولت نوپای کمونیست افغانستان از تنش‌های موجود و وسیله‌ای برای همزیستی مسالمت‌آمیز بود. چرا حمله نظامی علیه کشور همسایه برای ایجاد حکومت کمونیستی؟ آیا این حمله در راه نجات حزب کمونیست افغانستان بود و یا ایجاد پایگاه استراتژیکی در نزدیکی خلیج فارس؟

اتحاد جماهیر شوروی مدعی بود که دخالت نظامی این کشور به افغانستان به دنبال عملیات ایدئولوژیکی و هدف اصلی آن «همبستگی پرولتاریایی»^۲ بوده است، در صورتی که حمله نظامی به افغانستان همخوان با دکترین برژنف و گسترش کمونیسم بود و بدین وسیله می‌توانست موقعیت بهتری در نزدیکی خلیج فارس داشته باشد و به پاکستان که متحد امریکا بود نزدیک‌تر شود؛ ایران در این زمان درگیر مشکلات داخلی بعد از انقلاب بود.

1. Conseil de Coopération du Golf Persique

2. Solidarité prolétarienne

اقیانوس هند

شوروی به هیچ وجه فکر نمی کرد که ممکن است عکس العمل های شدیدی به خاطر مداخله نظامی در افغانستان به وجود آید. مجمع عمومی سازمان ملل متحد مداخله نظامی شوروی در افغانستان را با یکصد و چهار رأی مثبت، هجده رأی منفی و هجده رأی ممتنع محکوم کرد. وزیر امور خارجه کشورهای اسلامی در ژانویه ۱۹۸۰ در اجلاس اسلام آباد، یکصدا «تجاوز به سرزمین و ملت افغانستان را محکوم کردند». کشورهای غربی نیز هجوم شوروی به افغانستان را محکوم کرده و آن را مخالف دوران تنش زدایی دانستند ولی اتحاد جماهیر شوروی تحت پوشش تفکرات کمونیستی در حال گسترش منطقه نفوذ خود بود.

جیمی کارتر رئیس جمهور وقت امریکا با تحریم موقت فروش غلات و تجهیزات تکنولوژی بسیار دقیق به اتحاد جماهیر شوروی مخالفت خود را نشان داده و بازی‌های المپیک ۱۹۸۰ مسکو را تحریم کرد. مسکو تهدیدهای مذکور را جدی نگرفته و از تصمیمات خود عقب‌نشینی نکرد. دخالت نظامی شوروی در افغانستان جامعه امریکا را که تحت تأثیر حملات این کشور به ویتنام و پیامدهای آن قرار گرفته بود، دگرگون کرد و جنبش عقیدتی که در جامعه به وجود آمده بود باعث گردید تا در انتخابات ۱۹۸۰ رونالد ریگان که به یکی از چهره‌های مخالف کمونیسم و تنش‌زدایی در جامعه مشهور بود، به ریاست جمهوری انتخاب شود. سرسختی و مقاومت مجاهدان افغانی در میدان نبرد از هر نوع تصمیم‌گیری و پیشروی ارتش سرخ جلوگیری کرد و همچون ویتنامی‌ها، مجاهدان در برابر شوروی‌ها مقاومت نمودند.